

Milline on Euroopa vaimne kultuuripärand?

Epp Tamm

Rahvakultuuri Keskus

Vaimse kultuuripärandi peaspetsialist

epp.tamm@rahvakultuur.ee

RAHVAKULTUURI
KESKUS

Euroopa inimene

- Väärtusi kannab inimene
- *Homo Europaeus*, EuroMan (Shore 1999; Andersen, Sandberg 2008)
- Nii Euroopa Liit kui Euroopa Nõukogu on proovinud eurooplase identiteedi üles ehitamiseks kasutada kultuuripärandit, kuna see peegeldab üleeuroopalisi karakteristikuid. UNESCO on asetanud pärandi vastastikusel austusel põhineva kollektiivse rahvusvahelise identiteedi tunnetamise keskmesse. (Blake, 2000: 84, 85)

UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon (2003) [1]

- UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) võeti vastu 2003. aastal, et hoida ja väärtustada ainelise kultuuri kõrval ka tabamatumat elavat pärandit.
- Konventsioon käsitleb vaimse kultuuripärandina kombeid, tavasid, teadmisi ja oskusi, mis on erinevatele inimrühmadele nende igapäevaelu ja identiteedi osana omased ja olulised. Need põlvest põlve edasiantud kultuurinähtused muutuvad koos aja ja oludega.

UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioon (2003) [2]

- Konventsiooni ideeks on:
 - säilitada kultuurilist mitmekesisust maailmas;
 - kaitsta vaimset kultuuripärandit;
 - tagada austus erinevate kogukondade ja inimeste vaimse kultuuripärandi vastu;
 - kasvatada teadlikkust vaimsest kultuuripärandist;
 - pakkuda rahvusvahelist abi ja koostööd.
- Eesti ühines vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga 2006. aasta jaanuaris.

UNESCO rahvusvahelised nimekirjad

- Inimkonna vaimse kultuuripärandi esindusnimekiri (art 16)
- Kiireloomulist kaitset vajava vaimse kultuuripärandi nimekiri (art 17)
- Kaitsemeetmete register (head näited) (art 18)

Vaimse kultuuripärandi valdkonnad

(UNESCO 2003 konventsiooni järgi)

- Suulised traditsioonid ja väljendusvormid;
- esituskunstid;
- kogukondlik tegevus, rituaalid ja pidulikud sündmused;
- looduse ja ilmaruumiga seotud teadmised ja tavad;
- traditsioonilised käsitööoskused.

2003 konventsiooniga liitunud Euroopa riigid

<https://ich.unesco.org/en/states-parties-00024>

RAHVAKULTUURI
KESKUS

Euroopa riigid, kellel on RL ja USL nimekirjades kandeid

Levinumaid vaimse kultuuripärandi ilminguid

- Tähistamised
- Toidukultuur
- Käsitöö
- Muusika

Busó festivities at Mohács: masked end-of-winter carnival custom. Ungari, 2009

Bistritsa Babi – Arhailine polüfooniline laul, tantsud ja rituaalid Shouplouki piirkonnas Bulgaarias (2008)

RAHVAKULTUURI
KESKUS

Õllekultuur Belgias (2016)

Maskeeritult uksele-uksele käimine vastlate ajal Hlinecko piirkonna külades Tšehhis (2010)

Suvised pööripäeva pidustused Püreneedes (2015) (Andorra, Hispaania)

RAHVAKULTUURI
KESKUS

Mastiksi kultiveerimisega seotud teadmised ja oskused Chiose saarel (2014)

RAHVAKULTUURI
KESKUS

Vaimne kultuuripärand

- Ei peatu riigipiiridel
- Tabamatum kui aineiline pärand
- Kogukondadele olulised nähtused
- Nimekirjades on valitud pärand
- Pärandiks nimetamise lisaväärtus
- Mitmekülgsuse tunnistamine ja tunnustamine
- Inimlikud tunnused

Täna kuulamast!

RAHVAKULTUURI
KESKUS